

SZAKOSZTÁLYI ÜGYEK.

A növénytan szakosztálynak 1905.

évi februárius 8-iki (CIX.) ülése.

Elnök: Klein Gyula; jegyző: Kümmerle J. Béla.

1. Lengyel Géza (Budapest) »Florisztikai adatok Heves-vármegye északi részéből« címen tart előadást. Ismerteti a vármegyére vonatkozólag eddig megjelent irodalmat, mely úgyszólván kizárólag csak a Mátra vonalának növényzetét írja le, és nem szól a megyének sem a Mátrától délre elterülő sík, sem pedig az északi hegyes részéről. Röviden vázolja a vidék növényzeti képét, melyből különösen, a tájat jellemző, száraz homokdűhegyek növényzete szembetűnő, valamint növényföldrajzi viszonyait, melyek a közép-dunai flórajáráshoz kapcsolják. Ezután körülbelül 450 új adatot sorol elő, melyek közül kiemelendők: *Equisetum maximum* LAM. form. *serotinum* (A. BR.), *Melica transylvanica* SCHUR, *Agropyrum trichophorum* (LINK) RICH., *Iris graminea* L., *Quercus sublobata* KR., *Rosa caryophyllacea* BESS. form. *Zalana* WIESB., *Rosa dumetorum* THUILL., *Hypericum acutum* MÖNCII, *As-trantia major* L., *Scrophularia Neesii* WIRTG., *Campanula persicifolia* L. var. *hispida* LEJ., *Achillea lanata* SPRG., *Centaurea spuria* KERN., *Cirsium rákosdense* SIMK. (*palustri* × *horridum*).

2. Mágocsy-Dietz Sándor »A luczfenyő a Tátrában« című előadásában ismerteti azokat az elváltozásokat a luczfenyveken, amelyek a szél nyíró hatásának tulajdoníthatók. Az általa megfigyelt rendellenességeknek a helyszínen készített fotografiai fölvételeit egész sorozatban bemutatja.

Ugyancsak Mágocsy-Dietz Sándor bemutat néhány olyan fotografikus képet a Magas-Tátrából, amelyek az erdők bel-

sejének növényzeti világát sűrű és szálas erdőben tüntetik elő.

3. Szigethi-Gyula Andor (Budapest) »Adatok a szőlőgyökerek anatómiájához különös tekintettel a *Phylloxera bantalmára*« címen tart előadást. A különböző *Vitis*-ek legfiatalabb végső elágazású hajszálgöyökér-végét mindenütt kettős süveg borítja; ez alatt több rétegű merisztéma fedi a tenyészőkúpot, mely a hosszirányban való tovább-növést végzi. A tenyészőkúp mögött a gyökérszőrök öve következik; a szőrök száma és fejlettsége, ezzel a felszívó felület nagysága, amerikai és európai szőlőkre nézve más és más. Egykorú *Vitis*-hajszálgöyökerek középponti hengerében a nyálábok száma fajtánként változó. Az endodermisz Caspary-féle sötét pontja hiányzik. A *Phylloxera*-bántalom folytán valamennyi *Vitis* hajszálgöyökere egyenlően kampószerű daganattá (nodositas) alakul. A túltengés létrejöttében a rovar okozta szívási inger a fő-tényező, míg a nyál mérgező hatására a szövetek összehasonlító anatómiájának tanulmányozása közben Szigethi-Gyula huszonnégy-féle *Vitis* vázgyökérének szöveti szerkezetét hasonlította össze. A *Vitis vinifera*-k vázgyökerein a *Phylloxera* helyén mindenütt félgömb alakúan kiemelkedő daganat (tuberositas) keletkezik; amerikai szőlőkön csak a legfiatalabb vázgyökerek némelyikén keletkezik ilyen daganat. A vázgyökerek daganatai korhasztó penészek és baktériumok hatása folytán besüppedő fekélyekké alakulnak és mintegy elmetszik a vázgyökereket. A daganatok keletkezését a *Vitis vinifera* vázgyökerek kéreg- és hancs-részében elhelyezett oszlószövetek az amerikai szőlők vázgyökérében hiányzanak, vagy úgy vannak elhelyezve, hogy a rovar okozta inger nem jut el hozzájuk.

A tárgyhoz Tuzson János és Mágócsy-Dietz Sándor szólnak.

4. Thaisz Lajos »Csanád-vármegye flórájának előmunkálatai« czímen beszámol a nevezett vármegyén több éven át folytatott botanikai kutatásainak és gyűjtéseinek főbb eredményeiről.

A növényteni szakosztálynak 1905. évi márczius 8-iki (CX.) ülése.

Elnök: Klein Gyula; Jegyző: Kümmerle J. Béla.

1. Augustin Béla (Budapest) »Vizsgálatok a magyarországi szappangyökere« czímen ismerteti a *Gypsophila paniculata* L. nevű gyökérnek szöveti anatómiáját, összehasonlítván azt a *Glycyrrhiza echinata* L. gyökerének anatómiájával. Ez utóbbi növénynek a gyökerével ugyanis újabban a valódi szappangyökér-drogot hamisítják, ettől azonban úgy makroszkóposan, mint mikroszkóposan, valamint chemiai viselkedésével könnyen megkülönböztethető.

A *Glycyrrhiza echinata*-nak t. i. sokkal keményebb a gyökere, dús keményítőtartalma van, az oxalsavasmész pedig csak gyéren fordul benne elő. A *Gypsophila paniculata* gyökerében ellenben keményítő nincsen, az oxalsavasmész szép buzogányfejalakú kristályokat alkot, melyek különösen a gyökér külső szöveti részében és a bélsugarakban fordulnak elő nagy mennyiségben.

A tárgyhoz Klein Gyula és Gabnay Ferencz szólnak.

2. Kerékgyártó Árpád (Budapest) »Melegösszegek a *Castanea vesca* növényföldrajzában« című előadásában említi, hogy a Staub-féle melegségi küszöb (0°) felhasználásával 103 helyre nézve számította ki a *Castanea vesca* GÄRTN. viritásához és termésének érleléséhez szükséges melegösszeg minimumát, maximumát és optimumát. A kontinensen a viritás minimuma 1000° C., az érlelése 2500° C., s az érlelés maximuma 6000° C. Ebből kifolyólag Kerékgyártó a *Castanea* termésérlelésének és különböző módozatainak alapján hat övet állapított meg. Az elsőn belül a *Castanea* vadon fordul elő,

erdőt alkot, előfordulása spontánnak nevezhető. A másodikon belül művelik, de mellette elvadul. A harmadik övben művelik, termését föltétlenül megérleli. A negyedikben a termés érlelése föltételes. Az ötödik öv a díszfaként szereplő és termést sohasem érlelő *Castanea* területe, és az utolsó hatodikban mint bokr fordul elő (Közép-Svéd- és Norvégország). Mindenütt termést föltétlenül érlel a *Castanea*, ahol az érlelés melegösszegének optimuma a 3000° C.-t meghaladja, a spontán öv határán belül pedig a minimum sohasem száll a 3000° C. alá. A Brit-szigetek más viszonyt tüntetnek fel. A viritás minimuma 800° C., az érlelésé 2000° C. Ezt a különbözetet a Brit-szigetek egyenletes klímája okozza, melyet tartós hideg nem szakít meg. A hőmérsékletnek tehát nemesak mennyisége, hanem hatásának módozatai is irányadók.

A tárgyhoz Mágócsy-Dietz Sándor szól. Szerinte a melegségi küszöb (0°) megállapításánál a számításban bizonyos javítást kellene végezni, mert csak ezáltal érhető el a melegösszegek gyanánt kapott adatoknak az egységessége. Felhívja továbbá az előadó figyelmét olyan tényezőkre is, amelyek a *Castanea vesca* fejlődését befolyásolhatják. Ilyenek pl. az időjárás ellen védettebb helyek, a Nap hevének kevésbé vagy jobban kitett helyek stb., melyek mind a melegösszegek kiszámításakor figyelembe veendőek.

Klein Gyula megjegyzi, hogy a növény-phaenológiában használatos küszöbpont meghatározásának nincsen tudományos jellege, mert az tisztán megállapodás útján jött létre, nem pedig hosszas kísérleteknek az eredményeként. Különbösen is a 0° C.-tól való kiindulás hibás, minek folytán a melegösszegekül kapott számértékek sem helyesek.

Tuzson János ellenben az előadó által fölvolvasott számadatokat nagyon becses eredményeknek tartja; a kapott adatok mint tisztán megfigyelési adatok vehetőek csak figyelembe, és mint ilyenek szintén szerepök van a tudományban.

Schilberszky Károly az ismertett számértékeket szintén elfogadhatónak tartja, bizonyos módosításokkal; ha nevezetesen a különböző hatótényezők is tekintetbe vétetnek a számításban, ellenőrzésképpen. Nevezetes adatokat szolgál-

tatna az isotherma-vonalakba eső *Castanea*-termőhelyeknek a viselkedése klimatikai, illetőleg pontos meteorológiai adatok alapján megállapítva.

3. Szabó Zoltán (Breslau) »*Néhány növény a Kaukázusból*« című dolgozatát Thaisz Lajos terjeszti elő. Szerző az enumerációban közölt növényeket 1902. év nyarán gyűjtötte, amikor Lóczy Lajos egyetemi tanár tanárjelöltjeivel földrajzi kirándulást rendezett Romániába, Dél-Oroszországba és a Kaukázusba. Ez a kirándulás nem lévén növénytani, így a célja sem növénygyűjtés volt; de azért alkalmmal, a menyire az idő rövidege és a szállítás nehézségei megengedték, arra is figyelem fordított. A gyűjtés Noworossysk, Rionvölgy, Karakon, Kobi, Kasbek stb. környékén történt. Konzerválni sikerült a gyűjtött negyven fajt, melyek közül kiemelendő: *Astragalus Levieri* FREYN, *Campanula divergens* WILLD. és *tridentata* SCHREB., *Doronicum caucasicum* Vis., *Jurinea depressa* STEV., *Lloydia serotina* RCHB., *Macrotomia echioides* Boiss., *Paronichia kurdica* Boiss., *Primula algida* ADAM. var. *siberica* PAX form. *colorata* RES., *Primula amoena* M. B. var. *genuina* PAX, *Pyrethrum roseum* M. B., *Taraxacum integrifolium* C. KOCH.

4. Wolcsánszky János (Budapest) »*Adatok Magyarország mohflórájához*« című dolgozatát Schilberszky Károly terjeszti elő. Wolcsánszky dolgozatát a Dr. Váncsel Jenő tanár vezetése alatt álló budai paedagogium biológiai intézetében készítette, ahol az ország különböző helyeiről érdekes mohanyag állott rendelkezésre. A szerzőtől meghatározott mohoknak a revízióját Péterfi Márton bryologusunk végezte.

5. Mágocsy-Dietz Sándor »*A Paliurus aculeatus Lam. terméséről*« címen tart előadást. Ez alkalommal ama megfigyeléséről tesz említést, hogy az egyetemi növénykerti herbáriumi példányok alapján a *Paliurus*-termés szárnyának szélessége változik, sőt Fiume környékéről olyan szárított növényt is kapott — bár fiatalon — melynek szárnya nincsen. Ezt a körülményt a botanikusok figyelmébe ajánlja, mert nem lehetetlen, hogy új fajváltozata forog szóban.

6. Kümmerle J. Béla szakosztályi jegyző az elnökség nevében jelenti, hogy következetesség okáért a növénytani szakosztály meghívóin az előadók névsora ezentúl is *abc*-sorrendben fog szerepelni. Indokolt esetekben azonban az elnökség esetről-esetre kivételeket fog tenni a sorrend megváltoztatása tekintetében.

SZEMÉLYI HIREK:

DR. BERNÁTSKY JENŐ múzeumi I. oszt. segédőr 1905. május 30-án adjunktussá neveztetett ki a m. kir. Szőlészeti Kísérleti Állomáshoz.

DR. KONTUR BÉLA orvos, 1905. évi május 22-ikén meghalt Budapesten.